

JOSEP RIBELLES I COMÍN

* 1872 - † 1951

El 18 de setembre de 1951 morí a Barcelona, de resultes d'un accident d'automòbil, Josep Ribelles i Comín. La seva vellesa era forta i encara coratjosa per al treball, i la dedicava a completar els estudis de bibliografia valenciana als quals sempre fou fidel.

Nasqué a Castelló de la Plana el 7 de juliol de 1872, de família de pagesos. Mai no oblidà ni negligí l'idioma matern, que, a desgrat dels molts anys que visqué a Barcelona, parlava sempre en aquella saborosa varietat castellanenca.

De jove col·laborava a la premsa de la seva ciutat, especialment a «La Verdad», i fundà el setmanari literari «El Ruisenyor» i la «Revista industrial y mercantil». L'any 1898 vingué a establir-se a Barcelona, on trobà majors facilitats per als estudis bibliogràfics, per als quals tenia una vocació innata, i que encaminava cap a les obres escrites en la modalitat valenciana de la llengua catalana.

L'any 1902 li fou premiat als Jocs Florals del Rat Penat, de València, el seu *Catàlech de les obres publicades en valencià desde'l segle XV fins ara*, que era el nucli del qual havia de desenrotllar-se la *Bibliografia de la Lengua Valenciana* premiada el 1905 en els concursos de la Biblioteca Nacional de Madrid, a la qual obra dedicà tota la vida. N'han aparegut fins ara tres volums, els anys 1915, 1929 i 1989 respectivament, que descriuen els llibres publicats en els segles xv-xviii. El volum quart, que inventaria la producció del segle XIX, tan dispersa i volandera, l'autor el deixà llest i l'original és en poder de la Nacional. Esperem que no es retardarà massa la seva publicació, perquè conté una arplega completíssima de dades que no podríem trobat enlloc més. El 1903 aparegué a la «Revista de Bibliografia Catalana» de Massó i Torrents l'*Estudi bio-bibliogràfic* dedicat al castellaní Pere Labèrnia, fill de Traiguera, l'autor del *Diccionari de la llengua catalana* que tanta autoritat assolí el segle passat. I haig de recordar encara la «Biblioteca Valenciana Popular» que es publicà a Barcelona en forma de fascicles quinzenals els anys 1914 i 1915. S'hi publicaren, complets, textos de Carròs Pardo, Alcanyís i sant Vicenç Ferrer. Ell s'ho feia tot, sense plàner esforç ni risc econòmic.

Ribelles ingressà el 1905, com a funcionari, a la Diputació de Barcelona, on seguí prestant els seus serveis fins a la jubilació. Aquesta circumstància fou la que el relacionà amb la Biblioteca de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. Aquest havia adquirit la llibreria catalana de Marià Aguiló, que constituí el nucli de la futura Biblioteca de Catalunya. Calia procedir al seu inventari i el President Prat de la Riba destinà Ribelles a treballar en aquella tasca. Molt de temps va consagrar-li, puntual, competent i fidel sempre. Així esdevingué Ribelles l'amic dels joves secretaris-redactors de l'INSTITUT, que sabien apreciar la seva bondadosa companyonia, i ell pogué conèixer i prendre nota de tants de llibres valencians com contenia la llibreria Aguiló i que difícilment no hauria pogut tenir mai a les mans amb tanta de llibertat i espai. Això li fou utilíssim per a completar i enriquir la seva *Bibliografia*, que sempre tenia al cor i als llavis. Acabat l'inventari de la col·lecció Aguiló, Ribelles continuà

essent un visitant familiar de la Biblioteca de Catalunya, la secció catalana de la qual coneixia tan bé, i sempre hi fou rebut com un de la casa.

La *Bibliografia de la Lengua Valenciana* dona més del que el títol promet. És una compilació de tots els estudis i comentaris que havien estat dedicats als llibres que descrivia, transcrivint-los ben sovint a la lletra. Aquest criteri de l'autor, tot i que no sempre estava potser d'acord amb les exigències de la propietat literària en els països on els seus drets són defensats a punta de llança, té l'avantatge d'estalviar la consulta de molts llibres. Això, i els llargs extrems que sovint dona de les obres descrites i els facsímils que els acompanyen, fa que el llibre sigui un instrument molt útil per al treball.

En els darrers anys Ribelles treballava en la bibliografia relativa a la primera meitat del segle XX, i va deixar molt de material per a publicar-la, el qual segurament acabarà per veure la llum.

Era home valencià de cor, molt religiós, modest i atent sempre en el tracte, laboriós i abnegat. La seva vida no fou pas fàcil, però sabia superar-ne les contrarietats sense parlar-ne gaire, igual que va vèncer coratjosament la greu afecció a la vista que va patir en plena preparació de la seva obra, i que molts segurament ignoraven quan el veien treballar, lluitant amb la seva gran miopia, damunt dels llibres a la Biblioteca.

JORDI RUBIÓ

PERE M. BORDOY I TORRENTS

* 1877 - † 1951

Pere Màrtir Bordoy i Torrents nasqué a Sant Genís de Vilassar el 1877. Cursà a Barcelona la carrera de Filosofia i Lletres i, des de molt jove, prengué part activa en la nostra Renaixença. Fou un dels col·laboradors de mossèn Cinto en la revista «La Creu del Montseny». Col·laborà així mateix, amb exemplar constància, en les nostres revistes més prestigioses, especialment a «Estudis Franciscans», «Criterion» i «La Paraula Cristiana». Els seus valuosos estudis sobre l'Escolàstica, i particularment sobre sant Bonaventura i el pensament franciscà, cridaren fortament l'atenció i li valgueren un gran prestigi. També els problemes orientals despertaren el seu interès, com ho demostren les seves obres *Aplech d'Estudis Bíblics y Orientals* (Barcelona 1901), *Els Pobles de l'Orient* (Barcelona 1919) i *La Civilització Bizantina*, publicat el mateix any com a volum XV de l'«Enciclopèdia Catalana».

Bordoy i Torrents aportà la seva col·laboració intel·ligent i entusiasta a l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, com a secretari-redactor de la Secció de Ciències fins a la guerra. Ell fou l'ànima de l'enyorada Societat Catalana de Filosofia, que agrupà un temps els millors especialistes de la nostra terra; i, com a secretari d'aquella Societat, dirigí l'organització del volum I del seu «Anuari» (Barcelona 1928), on aparegueren valuosos treballs.

En enviduar de les segones núpcies, la seva íntima religiositat el decantà a la vocació sacerdotal. Ordenat clergue, exercí durant uns anys a Barcelona el sagrat ministeri com a professor i confessor al Seminari Conciliar i alhora capellà de l'Hospital de Nostra Dona del Sagrat Cor. Malgrat el seu lliurament